

t H e o

B E n n e S

d A T j e d
AN

U Y

t h e o b e n n e s

#datjedan

© 2024 Theo Bennes

Omslagontwerp en tekstopmaak Theo Bennes
Een *Theo Promotor* productie
www.theobennes.nl

Dit is een serie korte actuele (en in enkele gevallen zelfs inmiddels achterhaalde) observaties, letterschetsen van dingen waar ik in het dagelijkse leven tegenaan loop en waarvan ik niet altijd goed weet wat ik ermee aan moet. Stukjes over ongemak, irritatie en verbazing. Kroms dat me opvalt. Situaties waarin het me niet lukt te bepalen hoe me te gedragen.

Heeft u dat ook? Het moet haast wel voor iedereen herkenbaar zijn. Dus ja, dat heeft u ook.

Dat u dan soms even niet zo goed weet wat u met iets moet beginnen.

Bij een donderdagse uitzending van tv-talkshow *Op1* gaat het over de momenteel alom heersende, meestentijds krampachtige, politieke correctheid. Dan vraagt Jort Kelder vanuit het niets of dat misschien toch niet vooral een grotestadsdingetje is. Of dat in de rest van het land überhaupt wel aan de orde is.

Dat hij het dan de rest van het gesprek als hij het over alles buiten 'de grote stad' heeft, dat – met de blik op een bestudeerde mix van ernstig en olijk – neerbuigend blijft betitelen als 'het platteland'.

Een vrijdag in april, corona heeft net haar eerste ongezellige verjaardag gevierd. Het gaat vanwege de crisis en alle pandemiebeperkingen niet goed met de meeste winkeliers. Ik heb sigaren nodig en in plaats van ze samen met mijn andere boodschappen in de supermarkt te kopen, besluit ik de Primera in het winkelcentrum de aankoop te gunnen.

Dat ik dan de lege winkel binnenkom en de winkelierster telefonisch druk in gesprek is met een klant die een pakje van een bepaald merk sigaretten wil kopen dat kennelijk niet op voorraad is, en mij vijf minuten lang volkomen negeert.

Er stapt een man bij me in de lift. Of ik dat goed vind, vraagt hij netjes, dat we met twee personen in de lift staan. Hij heeft een mondkapje voor, net als ik, dus ik zeg dat ik geen bezwaar heb.

Dat hij dan, als de lift weer in beweging is gekomen, een zakdoek tevoorschijn haalt, zijn mondkapje omlaag schuift en uitgebreid zijn neus gaat staan snuiten.

Om het mijn kinderen tegen die tijd wat makkelijker te maken, ben ik bezig met een overzicht. Waar ze na mijn dood de verzekeringspolissen kunnen vinden, mijn wachtwoorden en pincodes, welke muziek te draaien bij mijn uitvaart, zulke dingen.

Dat ik dan de rest van de dag met de beklemmende gedachte rondloop dat ik binnenkort dus wel dood zal gaan.

Ik kijk in de spiegel en ontdek dat ik mijn tweezijdig zwarte wegwerpmondmasker achterstevoren draag. En dan werkt het niet goed. Het is immers de bedoeling dat de plooiën afdakjes vormen, geen gootjes.

Dat ik dan in de winkel zie dat heel veel mensen hun kapje zo op hebben.

Ik haal de krant en de post uit de brievenbus. Op de voorpagina van de krant lees ik dat de GGD voorlopig stopt met toedienen van het AstraZeneca vaccin.

Dat ik dan de post openmaak en in een envelop een uitnodiging aantref voor vaccinatie met het AstraZeneca vaccin.

Op *Twitter* kwam ik deze tegen van dichteres Ester Naomi Perquin:

'In de speeltuin duwde een jongen van een jaar of acht mijn dochtertje met haar gezichtje in het zand, waarna hij smalend toekeek hoe ze huilde. Op zulke momenten voel je dat pacifisme een zeer dun tafelkleedje is, gedrapeerd over een rotsblok van pure, onversneden bloeddorst.'

Het gaat me vooral om die laatste zin, die is zo ontzettend helder beeldend. Prachtig hoe krachtig ze haar gevoel in zo weinig woorden weet uit te drukken.

Dat ik dat dan lees en stikjaloers ben.

Het is een van de laatste jaren van de vorige eeuw, wij staan langs de lijn bij een zaterdagse voetbalwedstrijd van onze oudste zoon. Ze draagt een korte rok. Plots een wesp. Panisch probeert ze hem weg te wuiven maar de wesp steekt haar aan de binnenkant van haar dij.

Ik zeg dat het gif eruit zal moeten worden gezogen. Er zit niets anders op dan een lege kleedkamer in te schieten.

Dat ik dan op mijn knieën zit, met mijn hoofd tussen de benen van mijn vrouw, in de constante angst dat er elk moment iemand de kleedkamer binnen kan wandelen.

Het wordt tijd om naar bed te gaan. Ik zet de wekker op mijn zeven jaar oude smartphone en zie dat de accu nog 51% vol aangeeft. Mooi, morgen in de loop van de dag opladen moet dan vroeg genoeg zijn. Welterusten.

In het holst van de nacht word ik wakker. Naast me hoor ik op mijn nachtkastje mijn telefoon het irritante geluidje maken dat meldt dat de accu nagenoeg leeg is. Verdomme, hij heeft het dus net niet tot de volgende ochtend gehaald.

Dat dan de tijd die de klok aangeeft zegt dat ik pas een half uur in bed lig.

Op tv vertelt iemand over een containerschip dat in een storm op de Noordzee boven Ameland minstens vijf containers is verloren. Hij legt uit hoe golven hoog tegen de zijkant van het schip slaan, en ook tegen de containers op het dek.

Dat zo'n container dan kan worden losgeslagen en tegen de rest aan beukt, en die kan 'omduwen als domineestenen.'

Struinend door de boekwinkel zie ik het boek dat ik van plan ben vandaag te kopen op de tafel met actuele bestsellers liggen. Ik pak een exemplaar van de stapel, sla het open op een willekeurige pagina en lees een stukje over een vrouw die ergens is geweest en zojuist is teruggekomen. En dat haar 'een aardige verassing wacht.' O jee.

Meteen zie ik de bui al hangen. Ik ken mezelf. Als ik dit boek koop, wordt dat straks een portie lezen met hindernissen, met volop fouten (of de onrust van de voortdurende dreiging dat ik elk moment op wéér een fout kan stuiten) en de bijbehorende irritatie. Weg ontspannen leesplezier. Want als op de eerste de beste bladzijde al zo'n knoepert staat, kun je er gif op innemen dat het hele boek ervan wemelt.

Dat ik het boek dan terugleg en zonder aankoop de winkel uit loop.

Ik zou graag willen dat vanaf nu iedereen ophoudt met alles wat haar of hem overkomt meteen maar een rollercoaster te noemen. En ook dat geen enkele reageerder op foto's op social media iemand nog een knapperd noemt (en al helemaal niet knappert, want dat is iets wat een haardvuur doet).

Of verbieden dat iemand ooit nog het woord influencer gebruikt, alsmede gezellie, besefmomentje, kanjer, topper, powervrouw en mensenmens.

Kunnen we dan ook gelijk afspreken dat we gewoon stoppen met die potsierlijk ongemakkelijke corona-elleboogbegroeting? Dat ziet er namelijk niet uit. (En als we dan toch bezig zijn: die stompzinnige gewoonte om als volwassene tegenwoordig op elke foto krampachtig zogenaamd spontaan geposeerd een duim omhoog te steken – niet meer doen. Weg met die sneue duimpjes!)

'Laten we samen mooie nieuwe herinneringen maken...'
(Teiltje graag.) Stop daarmee, niet meer zeggen! Ik zou bovendien graag willen dat niemand het meer heeft over zijn of haar kids. En dat hij of zij zich erop verheugt om ze eens lekker te gaan verassen. Want dat is dus enorm wreed.

Dat je dan je kinderen toewenst dat ze feestelijk worden gecremeerd, namelijk.

En dat ik dan liefst ook de woorden Jensen, Giel, Gordon, Verlinde (Albert), Brard, Baudet, Smeets, Waylon, Frans (Lange), Hazes (junior), Roelvink (Dave/Donny) en niet te vergeten Gordon nooit meer wens te horen.

Een film, iemand doet iets met een balpen, een kostbare. Hij leent de pen uit en krijgt haar niet terug, en probeert vervolgens koortsachtig om zijn dierbare schrijfgerei weer te pakken te krijgen.

En er schiet mij een balpen in gedachten die ik vroeger had, niet eens een dure, maar wel eentje die ik graag gebruikte. Ze schreef lekker, deze pen; soepel, dikke letters, lag ook fijn in de hand. Haar punt rolde vlotter dan ik schrijven kon.

En dan herinner ik me nog meer pennen, fineliners ook, en vulpotloden. Een mooie vulpen die altijd een beetje lekte. Soms een Parker, hoewel ik daar geen fan van ben. Klikkers, draaiers en pennen met een dop. En tekenen deed ik jarenlang met een BIC met zwarte inkt.

De meeste van die balpennen waren overigens gewoon goedkope plastic dingen, reclameballpoints vaak. Maar ik kan ze me nog zo voor de geest halen.

Dat je jezelf dan raar vindt.

Mijn dochter appt me 's avonds. Ze vertelt dat ze zojuist haar kinderen naar bed heeft gebracht. Haar zoon (hij is zes) komt op zijn kamer en kijkt langs zijn rolgordijn naar buiten, naar de lucht.

Dat hij dan zegt: 'Oh, oma heeft weer iets moois gebreid, nu met blauw en roze.'

Ik maak een lijstje met muziek voor mijn (hopelijk nog lang niet plaatsvindende) uitvaart. De lijst is lang, de eerste versie bevat vijfentwintig nummers. Dat wordt schrappen dus, driekwart zal het veld moeten ruimen, wat verschrikkelijk lastig is – ik ben nu eenmaal muziek en muziek is mij.

Ten slotte houd ik een rijtje van een dozijn nummers over. Daar zal ik er de komende tijd nog zeker vijf van moeten afvoeren. Een schier onmogelijke keuzeklus. Maar o, de mensen die naar mijn uitvaart komen gaan zulke goede muziek horen.

Dat ik er dan zelf bijna zin in krijg.

In iedere rampenfilm over een wereldwijde virusuitbraak vindt men binnen een paar dagen een vaccin uit en is de hele wereld binnen een mum van tijd gevaccineerd. Kwestie van dagen, min of meer. Dat gaat in de echte wereld wel een beetje anders.

Vandaag, dinsdag 13 april 2021, heb ik de eerste prik met het vaccin in mijn linkerbovenarm gekregen. Dat is dertien maanden na het uitbreken van de pandemie. AstraZeneca. Bovendien heb ik lang in dubio gestaan of ik mij wel met deze Opel Kadett onder de coronavaccins (nou ja, het model dat na de Kadett kwam dan) moest laten inenten – want een aantal tamelijk beangstigende bijwerkingen –, maar uiteindelijk heb ik de knoop toch maar doorgehakt.

Afijn, het spul zit erin. Nu maar afwachten of de bijwerkingen uitblijven. En of ik er ook daadwerkelijk iets aan heb, aan die vaccinatie. Want 100% gevrijwaard van besmetting ben je met zo'n prik kennelijk ook nog niet.

Hoewel we het hier toch hebben over een mijlpaalmomentje, de eerste keer vaccinprikken tegen een pandemisch virus van je hele leven (maar vast niet de laatste), is dat moment overigens volslagen ongemerkt aan me voorbijgegaan: ik ontblootte al babbelend met de doktersassistente mijn arm, en toen zij mijn mouw weer omlaag deed, bleek dat de prik al was gezet – niks gevoeld, niks in de gaten gehad. Zelfs geeneens geen pleistertje d'rop, noppes.

Dat dan de speciale vaccinatiesensatie waar je op hoopte een beetje voelt als een impotent mijlpaaltje.

Na de vaccinatie wordt je trouwens meegedeeld dat je een kwartiertje moet blijven zitten, ter controle, zodat men kan ingrijpen als er onverhoopt iets goed met je misgaat. Ik kreeg echter al bij binnenkomst van het prikcentrum, toen ik mij meldde bij de provisorisch gedoehetzelfde registratiebalie, te

horen dat dat in mijn geval een halfuur was. Kennelijk stond ik vanwege mijn even verrassende als alarmerende allergische reactie op een handvol pijnboomspitten van een jaar geleden in de computer als een gevalletje verhoogd risico.

Dat dat dan voelt alsof ik voor straf langer moet nablijven dan de rest van de klas.

De ochtend na de prikdag word ik rillerig wakker. Gloeiende wangen en overal spierpijn. Gisteren had ik nergens last van, maar nu dus wel.

Terwijl de koffie bezig is om druppelsgewijs in de kan te lopen, kijk ik op de website van het RIVM wat de mogelijke bijwerkingen zijn van het vaccin. Ik krijg eerst een opsomming van de meest voorkomende in beeld. Hoofdpijn lees ik, vermoeidheid, spier- en gewrichtspijn, een ziek gevoel, rillingen, misselijkheid en koorts. Bovenaan het lijstje staat pijn op de plek van de prik (o mooi, die heb ik nu ook – check). Ik voldoe aan vier van de negen opties; een matige score, waar ik in dit geval juist blij mee ben. Ik moet het maar even aanzien, de klachten zouden binnen een dag of drie vanzelf moeten verdwijnen.

Vervolgens worden ook nog wat minder vaak voorkomende bijwerkingen genoemd, zoals kortademigheid, pijn op de borst, aanhoudende ernstige hoofdpijn, blauwe plekken op andere plaatsen dan waar je geprikt bent en een gezwollen been. In dergelijke gevallen dient men niet af te wachten. U heeft namelijk kans op ernstige trombose. Het kan zijn dat u daar dood aan gaat.

Dat u dan de huisarts mag bellen.

Er staat een man in de lift. Ik vraag of hij het oké vindt dat ik bij hem instap.

'Ja hoor, kom d'r maar in. Ik ben veilig.'

'Nou ja, in zoverre' zeg ik. 'Je hebt geen mondkapje op.'

'O, maar ik heb al twee spuit'n gehad' reageert hij lachend. Ik vertel dat ik eergisteren mijn eerste heb gekregen, maar dat dat nog niet wil zeggen dat ik me niet meer aan de maatregelen hoef te houden. En dat het vaccin sowieso pas twee weken na de tweede prik echt bescherming schijnt te gaan bieden.

Dat de man dan doodleuk opmerkt: 'Maar zelfs dan zegt het nog niks hoor. Ook met twee spuit'n ben je nog steeds niet veilig.'

Ik krijg een appje van een kennis. Ik ken hem goed. De kennis en zijn vrouw willen graag een kind, ze proberen al een paar jaar om zwanger te worden. Vergeefs, vooralsnog. Zijn appje gaat echter over iets anders. Hij vraagt naar mijn vaccinatie drie dagen terug, hoe ik me voel, of ik nog last heb gehad van bijwerkingen. Ik vertel hem hoe het ging en gaat.

Vervolgens vraag ik hoe het nu met hen is.

'Gisteren getest, weer negatief' antwoordt hij.

Ik typ dat dat mooi is.

Dat hij dan reageert dat het geen coronatest was.

Je hoort iemand in een zin 'na de hand' gebruiken als ze naderhand bedoelt.

Dat je dan eigenlijk niets anders wilt dan gewoon even zachtjes huilen.

Zo'n Mart Smeets (daar is ie weer) die in een column beschrijft dat Linda Ronstadt – de zangeres lijdt aan PSP, een ziekte die sterk lijkt op Parkinson – op den duur haar gezichtsvermogen zal verliezen en dat dan 'gezichtsverlies' noemt. En ergens in de grammaticale uiterste verte zal dat misschien wel kloppen, maar het voelt taalkundig danig fout. Doorgaans gebruiken we het woord immers als we verlies van prestige bedoelen. Nee, dan Smeets, zijn stukjes stellen sowieso niet meer voor dan een dikdoenerige opsomming van weetjes: beetje rondneuzen in *Wikipedia* en *rollingstone.com*, kopiëren/plakken en ten slotte gooit ie de hele bups nog even hopta door *Google Translate*. Dan krijg je dat dus.

Dat ik mezelf dan opeens hardop 'blaaskaak' hoor zeggen.

Hoe is het in vredesnaam mogelijk dat in de negenendertigste druk van een boek nog een vette fout staat? In *De Wetten*, het debuut van Connie Palmen uit 1991, lees ik op pagina 187 dat een van de personages zegt: 'Het wordt tijd dat ik ook eens beroemd wordt.' Dat gedurende drie decennia geen mens dat heeft opgemerkt en doorgegeven aan de uitgever.

Dat ik dan vervolgens de pagina omsla en verder lees, en de uitgever evenmin een mailtje stuur.

Een maandagmorgen ergens in februari, ik heb even niks te doen. Ik hoor veel over het gesprek met Herman Finkers en Johanna ter Steege bij *De Wereld Draait Door* vorige week en besluit op te zoeken welke dag dat erop was. Vrijdagavond dus. Ik bedenk dat ik het programma wel even terug kan kijken, kwestie van even zoeken en dan spoelen naar het betreffende fragment. Ik doe de tv aan. Prompt verschijnt Matthijs van

Nieuwkerk in beeld. Blijkbaar is er net een herhaling bezig van de aflevering van afgelopen vrijdag.

Dat hij dan begint te praten en Herman Finkers en Johanna ter Steege aankondigt, precies op dat moment.

Een avond. Ik heb net iets gekeken op *Comedy Central*. Het programma is afgelopen, er begint een reclamespot. Ik schakel naar *NPO 1*. Even denk ik dat de afstandsbediening het niet doet, of dat er iets anders mis is, want ik zie nog steeds dezelfde reclame (met een paar seconden verschil). Ik druk weer op het knopje voor *Comedy Central*: nog steeds die reclame. Knopje *NPO 1*: idem.

Dat dan op beide zenders dezelfde reclame blijkt bezig te zijn.

Ik heb een bespreking gehad met een dame van een organisatie in het centrum van Almelo. Na het gesprek nemen we afscheid. Ik loop de stad in om te lunchen. Nadat ik heb afgerekend ga ik op weg naar mijn auto die op een kwartiertje lopen geparkeerd staat. Ik rijd het centrum uit en bedenk dat ik moet tanken. Dus rijd ik naar een willekeurig tankstation. Als ik klaar ben met tanken, plaats ik de slang terug in de pomp.

Dat de persoon die uit de auto stapt die schuin voor me staat dan de dame van de bespreking is.

Vannacht had ik een beklemmende nachtmerrie. Ik probeerde moeizaam in mijn eentje een kerstboom op te tuigen in een huiskamer propvol meubilair en druk kletsende gasten, en er

kwamen steeds meer mensen binnen. Toen werd me ook nog opgedragen om een foto te maken van een routebeschrijving naar Cochem, een dorp aan de Moezel in Duitsland; die moest ik naar mijn zoon appen die daar met zijn gezin in de auto naartoe moest om een nieuwe telefoon op te halen.

De volgende ochtend zie ik op *Facebook* dat iemand een foto heeft geplaatst van een kasteel in Cochem.

Dat ik op de foto klik en dan prompt mijn internet uitvalt.

Als mij wordt gevraagd of ik iets wil doen wat ik ongetwijfeld wel kan, maar wat afwijkt van het comfortabel vertrouwde, van waar ik mij veilig bij voel, dan zegt mijn hoofd altijd eerst meteen: dat kun jij niet. Waarom? Het gaat dan om iets creatiefs, dat heus binnen mijn vakgebied valt. Zoals vanmiddag. Ik werd gebeld. Of ik een script zou willen schrijven voor een eind-groep-acht-schoolmusical.

'Leuk' zegt mijn mond dan zoals gebruikelijk hardop.

'Hoe kom ik hier onderuit, want dat gaat me nooit lukken' zegt het stemmetje binnenin mijn hoofd.

Is het angst of gemakzucht, ik weet het eigenlijk niet eens. Verstoppertje in de schulp van mijn comfortzone. Onzekerheid. Een onredelijk gebrek aan zelfvertrouwen.

Enthousiast zeg ik dat het me een uitdaging lijkt, en: 'Dat heb ik nog nooit gedaan.' Ik denk ook niet dat ik het kan. Waar is Pippi als je haar echt nodig hebt. Terwijl ik het in tweede instantie doorgaans geweldig vind. Mijn hoofd slaat dan helemaal creatief op hol. Ik bedoel...

Dat je je dan afvraagt waarom er eigenlijk een eerste instantie bestaat.

In sta in de keuken eten te koken (ja, ik doe dat in de keuken). Schwäbische Spätzle met stoofvlees, ich freue mich schon. Vanaf de vensterbank klinkt uit de luidsprekertjes die ik op mijn bejaarde mp3-speler heb aangesloten Johnny Cash' vijfde *American Recordings*, dat postuum uitgebrachte juweel. Oneerbiedig gebruik ik de muziek als achtergrondje, overstemd door het sissen en het pruttelen en het afzuigkappen van het koken, maar nu en dan dringt een flard prachtig bij me binnen, snijdt venijnig even een keepje in mijn ziel en zweeft weer weg.

If I could read your mind love
What a tale your thoughts could tell
Just like a paperback novel
The kind the drugstores sell
When you reach the part where the heartaches come
The hero would be me
But heroes often fail
And you won't read that book again
Because the ending's just too hard to take

Zoiets dus. Dan kan ik mijn ogen dichtknijpen, maar mijn wangen zijn allang nat.

'Still in all I'm happy. The reason is, you see, once in a while along the way love's been good to me' zingt het gruis van zijn gebroken stem me een paar liedjes later plots voor mijn kop. Hij heeft volkomen gelijk. Dat geldt voor mij net zo goed. En als ik daar even bij stilsta, herinner ik me ook weer wat hij in het vorige nummer zei zich te realiseren: 'And I came to believe in a power much higher than I.'

Dat ik die zin dan heel hard dwars door hem heen zing.

Als je de ontleding in Nederland wilt tegengaan. En een actie op touw zet om het boek te redden van de ondergang.

Dat je dan eigenlijk bezig bent met een boekenredactie.

Een artikel in de krant over sekswerkers in coronatijd. De geïnterviewde SM-sekswerker vertelt dat veel klanten niet online van haar diensten gebruik willen maken: 'Die willen een échte tik op hun billen, met een echte zweep.'

Dat ze dan zegt dat het bovendien een stuk minder verdient omdat klanten voor online sessies niet de volle mep betalen.

Iemand heeft me een pijpje Grolsch Weizen 0.0% cadeau gegeven. Het is vandaag maandag en zonnig, dus ik besluit om het spul te drinken. Ondanks mijn natuurlijke afkeer van deze alcoholvrije trend (ik bedoel, drink dan gewoon limonade), wil ik het gecasteerde biertje een eerlijke kans geven. Bovendien gooi ik geen – gratis – goed eten en/of drinken weg, ik ben immers de zoon van een kruidenier.

Al bij de tweede slok vraag ik mij serieus af waarom een mens in godsnaam vrijwillig dit wanstaltig laffe bocht zou willen drinken.

Dat de kruidenierszoon dan het flesje toch gewoon verder leegdrinkt.

Ik sta op de lift te wachten. Een vrouw komt aanlopen. De liftdeur gaat open en ik stap in.

'Mag ik er wel bij in?' vraagt de vrouw. Ik antwoord dat dat oké is, maar dat ik wel ruim afstand van haar houd, omdat ze geen mondkapje op heeft.

Giechelig wijst ze op de binnenzak van haar jas en zegt: 'O, maar ik heb 't wel in de zak.' Ze stapt bij me in de lift. 'Ik kom zo van buiten en dan, ach... Dat weet je wel.'

Dat ze dan het mondkapje alsnog niet pakt en op doet, en gewoon door blijft babbelen.

Laat ik beginnen met te zeggen dat ik, hoewel ik alleen woon, nooit tegen mezelf praat. Dat hardop in het luchtledige lullen, dat is in mijn ogen enkel iets voor bejaarden – of ze nu in hun eentje wonen of niet eens. Mijn moeder deed het zelfs als je erbij was; als ik bij haar thuis aan tafel met haar bankzaken bezig was, zat ze in haar stoel onafgebroken in zichzelf te mopperen en complete eenzijdige gesprekken te voeren.

Maar wat ik dus wilde vertellen, ik zit op mijn balkon de krant te lezen. Plots hoor ik een kort klapwieken en op ooghoogte landt op de balustrade pal voor mijn neus een dikke duif. Ik schrik me de pleuris en schreeuw. (Whooaaah, zoiets.) Het beest schrikt ook en vliegt gelijk weer weg.

Dat ik dan hardop tegen niemand zeg: 'Akelige kútduiven ook altijd!'

We zitten op een terras, mijn zus en ik. Zij een glas rosé, ik een IPA. We houden ons op alle fronten netjes aan de coronaregels; voldoende afstand van elkaar, idem van de tafeltjes naast ons, mondkapjes indien nodig, kortom alles zoals het momenteel nu eenmaal hoort.

Op tafel staat een bittergarnituur met een schaalkje mayonaise en eentje met mosterd. Mijn zus neemt een bitterbal van de schaal, dipt hem in de mayonaise en neemt een hap. Ik

pak een bamihapje, dip het in de mayonaise en eet het in twee happen op.

Dat zij dan het aangevreten stuk van haar bitterbal in de mayonaise dipt.

Het is 2021, de eerste zaterdagmiddag van mei. Sinds vier dagen zijn na maanden lockdown de winkels weer beperkt open, evenals de terrassen. In de overvolle stad baan ik me een weg door het winkelend publiek.

Dat je dan soms kunt terugverlangen naar de tijd dat je niet ziek kon worden van de mensen om je heen, maar alleen nog maar gewoon last van ze had.

Mijn vader. Mijn vader wilde mijn vader niet zijn. Niet dat hij ontkende dat hij mij had verwekt, maar hij vond zich liever mijn vriend. Mijn vader had geen vrienden, daar had hij zijn kinderen voor. Hij wilde dat zijn kinderen die rol vervulden, stond erop dat ik zijn vriend was, niet zijn kind. Maatjes wilde hij zijn, het was onze kameraadschap die hij nodig had. En dat is goed hoor, vriendschap tussen vader en kind, maar soms heeft een kind nu eenmaal een opvoeder nodig, een ouder. Ik had geen ouder. Ik had alleen een verwekker die zich opwierp als makker, tegen wil en dank. Boteren wilde dat niet. Ik ben opgegroeid in een verwarrend scheve rolverdeling.

Mijn vader heeft nooit gezegd dat hij van me hield.

Dat ik dan mijn eigen kinderen dat misschien wat te vaak zeg.

Na al die jaren beschouw ik mijn schrijven nog altijd als proberen. Prutsen. Oefenen voor weetikveel. Vingeroefeningen voor ooit iets uitzonderlijk moois. Voor wellicht mijn magnum opus, alsnog – als ik groot ben. Ik ervaar het als na de oeverlange aanloop eindeloos blijven hangen in de sprong, roerloos in de lucht, zonder enig idee wanneer te landen. Dat landen, dat zal het dan moeten zijn. Maar ik ben er nog lang niet, daar waar ik vind dat ik me zou moeten bevinden. Ik voel mij in de lucht hangen en kijk in de verte. Verder ben ik nog niet gekomen. In de verte is niets te zien. Dus probeer ik nog maar weer een zin, schuif met woorden, vul een volgende alinea.

Dat dat het dan is voor nu.

Ik heb een nieuwe telefoon. Dus op de achtergrond van het startscherm moest een foto van de kleinkinderen, vond mijn kleindochter. Daar was ik het mee eens. Het liefst wilde ze er een met ook haar drie neven erbij, maar dat kon nu even niet. Ik zei dat we dat dan binnenkort wel een keer doen, een foto van alle vijf. Eerst maar eentje van haar en haar broertje. Een foto van hun hoofden boven elkaar, zei ik, dat zij dan achter hem ging staan en haar kin op zijn hoofd liet rusten. Gedaan, leuk geworden – en meteen geplaatst (dat moest, vond de kleindochter).

Een poosje later bedacht ik dat een foto van hen samen strak naast elkaar ook wel aardig zou zijn. Toen ik dat voorstelde, betrok het gezicht van de kleinzoon. Ik vroeg hem wat er was.

'Alweer?' zei hij. 'Ik vind dat gewoon niet zo leuk, een foto maken.'

We spraken af dat ik het snel zou doen.

Dat ik op dat moment dan juist wel honderd foto's van zijn knorrig kop wil maken – met dat ontwapenendste smoelwerk ter wereld.

Dat je lekker in het zonnetje zit te lezen. Mooie dag, warmer dan verwacht. Je zit al anderhalf uur met je boek in je luie stoel, niet gekleed op deze mate van zon. Het is warm, maar in je joggingbroek en T-shirt is het bloedheet. Het is eigenlijk niet om uit te houden. Maar je hebt niet de puf om op te staan. Na nog een poosje onredelijk zweten besluit je om er toch maar aan toe te geven en gaat naar binnen om je om te kleden. Korte broek aan en T-shirt uit. In je blote bast plof je weer in je stoel. Je zet je zonnebril op en slaat je boek open.

Dat op dat moment dan de zon achter een flinke partij wolken verdwijnt en zich de rest van de middag niet meer laat zien.

Een man wordt geïnterviewd over op vakantie ja/nee komende zomer. Zal er weer meer mogelijk zijn of is alles toch nog beperkt vanwege internationale coronarestricties? Hij zegt dat hij denkt dat heel veel mensen 'toch snachten naar vrijheid.' Ik spoel een stukje terug omdat ik me haast niet kan voorstellen dat hij, maar ja hoor, hij zegt het echt. Snachten... Snakken. Smachten.

Dat ik dat dan mooi vind.

Als zij een boek las deed ze dat aan tafel. Dan zat ik te lezen in De Stoel (mijn klassieke '56 Eames Lounge Chair met Ottonman). De afstand tussen ons was dan dusdanig overbrugbaar om onze blikken elkaar te kunnen laten vangen.

In De Stoel keek ik, hoewel kijkgericht ten opzichte van het televisietoestel geparkeerd, geen tv. Dat deed ik samen met haar op de bank. Want zo samen, want zo naast elkaar, want zo knus. Bewust niet ik in mijn uitzonderlijk comfortabele fauteuil en zij in haar hoekje van de bank, meters verwijderd van elkaar, maar ik naast haar op de tweeënhalfsits. Met. Intiem. Allebei met zijwaarts opgetrokken knieën, onze voeten elkaar rakend. Vingers binnen handbereik. Na veertig jaar huwelijk kropen we nog altijd dicht bij elkaar op de bank.

Dat ik dan die momenten zo mis.

Wat een heerlijk vooruitzicht. Dat komende week het *Songfestival* op tv is en ik er niet naar hoef te kijken. He-le-maal niet!

Dat ik mij daar dan serieus enorm op kan verheugen.

Mijn verkering en ik. Vakantie in Oostenrijk met mijn ouders, zusjes en broertje. In een vakantiewoning in Oberhofen im Inntal, een boerengehucht in het noorden van Tirol. Een jaar of zestien zullen we geweest zijn, zeventien misschien.

Elke dag gingen we er met z'n allen in de auto op uit, mijn vader wilde iedere vakantiedag weer een rit maken. We moesten alles gezien hebben; elke berg, kerktoren en waterval in de omgeving moest worden bekeken. Maar aangezien wij als verliefd stel ook wel eens een momentje zonder de rest wilden zijn, gaven we na anderhalve week dagelijks met het hele gezin opgepropt in de auto tochtjes te hebben gemaakt aan dat we een keer een dag niet megingen, onder het mom van: 'Wij willen met z'n tweeën een stuk gaan wandelen en dan ergens picknicken.'

Nadat mijn meisje en ik de provinciale weg waren overgestoken die liep van Telfs naar Innsbruck, lieten we het dorp steeds verder achter ons. We liepen een flink eind door de weilanden (die u zich moet voorstellen als glooiende, over berghellingen gedrapeerde grasvelden, van die idyllisch weidse weiden) tot we geen levend wezen meer zagen – hoogstens in de verte een enkele koe in het groen –, zo ver mogelijk bij de bewoonde wereld vandaan. Midden op zo'n alpenweide spreidden we de ter picknick meegezeulde plaid uit, maar echte trek hadden wij niet, althans, niet in eten. Je bent jong en je wilt wat. Enfin, daar lagen wij dan, seksueel rollebollend, open en (grotendeels) bloot. Smoorverliefd en geil. Spannend ook. Want hoewel in de verre omtrek geen mens was te bekennen, behoorde betrappt worden wel degelijk wezenlijk tot de mogelijkheden.

Dat ik daar dan een halve eeuw later vaker aan terugdenk dan ik logisch vind.

Momenteel ben ik overdag niet echt druk. Vanwege corona heb ik nauwelijks opdrachten. Ik bevind mij even in een weinig bedrijvig tijdvak. 's Nachts daarentegen ben ik volop in de weer; onrustige dromen, nachtmerries, achtervolgingen en voortdurend via allerlei tunnels, steile trappen en beklemmend nauwe kruipgangetjes proberen te ontsnappen uit krappe ruimtes.

Dat je dan soms bekaft wakker wordt.

Wakker worden met deze zin muurvast in mijn hoofd: *De Smaak Van Kleurstof* zou een betere titel zijn geweest voor het boek dat nu *Voedingsadditieven* heette.

Dat ik dan geen flauw idee heb hoezo.

Voorpagina van *NRC*, 6 juni 2021. Dichter des Vaderlands Lieke Marsman schreef een gedicht en dat blies me bam! uit mijn teenslippers. Ze schreef het voor ons, voor wie iemand heeft verloren aan corona. En is dat inmiddels niet iedereen? In ieder geval schreef ze het voor mij. Half januari overleed zowel mijn moeder als een van mijn zwagers (61) aan het virus.

Maar het gedicht gaat natuurlijk ook over doodgewone rouw. Voor iemand wiens vrouw is overleden aan bijvoorbeeld kanker (hé, alweer voor mij). Vooral die tweede strofe is zo pijnlijk herkenbaar.

'Toen stond opeens de zomer voor de deur.

De eerste hitte zonder jou. Rouw bleek een schokkerige
achtervolgsscène in een donkere steeg
op een stralende dag. Hoe hier opeens in het donker
in de zon, waar ik je eindeloos misloop?'

En de laatste regel. Zo mooi verwoord ook.

'Ik kom er niet uit. Je valt nooit in het niet.'

Dat die twee slotzinnetjes dan alles zeggen.

Hufter, kaffer, kwijlebabbler, oelwapper, ploert, pokkenlijer, bokkenlul, vullisteeft, etterbak, krotenkoker – ik mis ze enorm, zulke lekker bekkende scheldwoorden. Je hoort ze helaas amper nog. Smeerlap, schoft en vuilak wel, maar dat zijn van die beschimpingen die je in het echt nooit zou gebruiken, die kom je enkel tegen in boeken of de ondertiteling op tv.

Ik bedoel, we maken tegenwoordig de tegenstander toch het liefst geslachtsdeelgenoot van onze beeldschermutseling, en

dat gaat nu eenmaal niet zonder kut, lul en kloten verbaal te ontbloten.

Klootzak doet het nog altijd goed, evenals lul en eikel. En uiteraard alles met het voorvoegsel kanker (u zult het mij niet kwalijk nemen dat ik hier geen voorbeelden van ga opsommen). Mijn persoonlijke favoriet in de allenige beslotenheid van mijn auto, gericht op zich hinderlijk misdragende medeweggebruikers, is sinds jaar en dag puskut – en daar verzin ik dan graag een bij de actuele persoon en/of situatie passend bijvoeglijk naamwoord bij. Denkt u daarbij aan gloeiende, smerige, vuile druipende of lubberende.

Dat dat dan luidkeels dient te worden uitgesproken.

Ik pak mijn telefoon en mijn huissleutels, klaar om aan mijn dagelijkse halfuurtje lopen (niet hard) te beginnen. Vervolgens doe ik een mondkapje voor – ik ben van mening dat je dat binnen de muren van het flatgebouw hoort te dragen. Voor de acht verdiepingen neerwaarts neem ik de trap (een goed begin, vind ik). Beneden stap ik zo de zomer in, het is een graad of 24. Al wandelend wissel ik zo veel mogelijk de zonneschijn af met de koele beschutting van het overdadig in de wijk aanwezige groen. Ik geniet van het schitterende weer, hoewel het wel wat benauwder is dan ik had verwacht.

Dat je er dan halverwege je wandeling achterkomt dat je je mondkapje nog voor hebt.

Je opent je derde pilsje van de dag. Het is bijna tien uur.

Dat zo'n ochtend dan toch wel weer voorbij vliegt.

Het is hartje zomer. Bloedheet buiten en eigenlijk minstens zo warm binnen. Ik zit aan tafel in mijn korte broek, met ontbloot

bovenlijf, de laptop voor mijn neus. Ik log in om online een uitvaart te volgen via een livestream. De plechtigheid begint, ik zie mensen stemmig gekleed in het zaaltje zitten.

Dat ik me dan opeens opgelaten voel, en toch snel een T-shirt aantrek.

Drie jaar geleden was het tijd voor mijn jaarlijkse tandartscontrole. Toen werd mijn vrouw ernstig ziek, alles ging abrupt op pauze. Op een gegeven moment nam ik me voor om toch een afspraak te maken voor de controle, maar onverwacht kreeg ik het bericht dat mijn tandarts met pensioen ging. (Ik moet er bij vertellen dat ik al levenslang in ernstige mate lijd aan tandartsangst. Deze arts heeft me daar echter van genezen; sinds ik twintig jaar geleden in zijn behandelstoel belandde, was ik goddank niet meer bang.) Dus moest ik nu een afspraak gaan maken met een andere tandarts. En opnieuw stak de angst de kop op. Ik stelde het maken van een afspraak uit, en opnieuw en opnieuw. Dat hield ik maanden vol.

Een halfjaar later overleed mijn vrouw. Ik was nog steeds niet bij de tandarts geweest. Gedurende een jaar na haar overlijden heb ik het telefoontje naar de tandartsenpraktijk telkens uitgesteld.

Toen begon de coronapandemie met alle dreiging en beperkingen en angst voor besmetting, met name als het ging om dichtbij contacten. Dat betekende voor mij een driedubbele tandartsbelemmering. (En tegelijkertijd een redelijk acceptabel excuus, dat dan weer wel.) Herhaaldelijk uitstellen dus weer.

Nu begint de coronabeklemming eindelijk enigszins af te nemen. Ondertussen ben ik dus bijna vier jaar niet bij een tandarts geweest – zelfs mijn uiterst geduldige schuldgevoel neemt geen genoegen meer met mijn danig uit de hand gelopen

uitstelgedrag. Zou juist heb ik de assistente gebeld en de situatie uitgelegd. Bloednerveus. Ik heb een tijdstip afgesproken voor die vermaledijde muilcontrole.

Dat ik die afspraak dan met een onbedaarlijk trillende hand in de agenda noteer.

Het is even voor tien. Ik sta in de keuken voor het raam, achthoog, aan de voorkant van de flat. Te kijken naar de zonsondergang. Een knaloranje bal verdwijnt achter de einder. Waarom is die aanblik toch altijd weer zo ontroerend? Ik weet het niet, maar iets raakt me. De beweging, het licht, de bonte kleuren – geen idee.

In mijn hoofd begin ik het moment te beschrijven, maar ik stop meteen weer. Ik kan er de goede woorden niet voor vinden. Wat ik ook bedenk, het komt niet in de buurt van de echte schoonheid van het beeld. Van wat ik zie gebeuren en wat het met me doet.

Ik schrap de tekst van mijn gedachten. Niets aan te doen. Ik spreek nu eenmaal geen horizontaal.

Dat dan ook het laatste plasje oranje oplost in het niets.

Morgen ga ik een dagje op bezoek bij mijn dochter en schoonzoon en hun kinderen. Ze vierden twee weken vakantie in een bungalowpark in Drenthe. Ik voel me de hele avond al een beetje vreemd. De hele dag heb ik me lopen verheugen op morgen – heerlijk om ze alle vier na een week weer effe te zien –, maar na het avondeten begon ik er steeds meer tegenop te zien. Soms, niet constant. Maar toch, soms. Ik vraag me af waarom.

In dit Drentse vakantiepark ben ik ook ooit geweest met mijn vrouw, die twee jaar terug is overleden. Ik leef er al dagen

naartoe dat ik mijn dochter, mijn steun en toeverlaat die ik normaal gesproken minstens eenmaal per week zie, eindelijk weer kan omhelzen.

Ik moet voortdurend mijn ogen droog vegen. Ik vraag me af w...

Dat ik me dan opeens realiseer dat onbewust het idee in mijn hoofd is geslopen dat ik morgen niet mijn dochter maar mijn vrouw daar ga zien.

Ik maak een boodschappenbriefje. Ik noteer boter. Kaas, heb ik ook nodig.

Dat ik het dan jammer vind dat er in de koelkast nog voldoende eieren zijn.

Als ik een nieuwe komkommer ga aansnijden, maak ik deze altijd eerst schoon. Onder de kraan spoel ik de komkommer grondig af. Met de rechterhand even goed op en neer boenen en de komkommer herhaaldelijk in de handpalm stevig heen en weer bewegen tot hij glanst, de komkommer. Dan pak ik een theedoek en wrijf ik intensief langs de komkommer tot ie droog is.

Dat ik dan voor de zekerheid eerst het keukengordijn even dichtdoe.

Als ze dan een kleinkindermaandag bij me zijn en ik vertel haar dat ik eergisteren aan de rand van de wijk een veldje heb ontdekt waar zes paarden rondscharrelen, dan hoef ik niet te

twijfelen. Dan weet ik zeker dat we in de loop van de ochtend samen naar dat veldje lopen. Ze is namelijk stapel op paarden.

'Het zijn bijna allemaal fjorden' leerde ze me. 'Die zijn heel gehoorzaam.' Ze vertelde me nog meer over fjordenpaarden, wat ik al weer vergeten ben (ik ben een waardeloze leerling). Gelukkig is mijn juf geduldig.

Toen ik de paarden eergisteren onverwacht tegenkwam, liepen ze dichterbij. Op aaiafstand, zeg maar. Vandaag stonden ze achterin het weitje, dus dat lukte nu niet.

Dat ik dan nog iets zeker weet: dat we volgende keer als ze hier is, er opnieuw even heen lopen.

Je hebt zo van die dagen. Dat weet u ook wel. Die dagen zijn er gewoon.

Dan ben ik er voor mijn dochter als ze problemen heeft. Klaarstaan, een luisterend oor, dat werk. Mijn kleinkinderen kunnen een beroep op mij doen. Ik vang mijn schoondochter op. Ben er voor mijn zoons. Nou ja, voor iedereen. Iedereen die me ook maar nodig heeft. Dat wil ik, die ouder wil ik zijn, die rol probeer ik zo goed mogelijk te vervullen. En ik hou me goed, dan sta ik er. Dat lukt. Ik kan dat aan.

Maar als ik dan na het avondeten de vaat sta te doen en Tom Waits zingt me in de keuken zijn hartverscheurende *Invitation to the blues* toe, dan breek ik toch even. Dan branden de tranen achter mijn ogen en weten ze zich eenvoudig een weg naar buiten te banen. Dan huil ik zonder dat ik verdriet heb. Nee, geen verdriet, het is wat anders. Dan staan mijn zorg, mijn incassersvermogen en mijn verantwoordelijkheidsgevoel samen een potje te janken. En dat laat ik ook volkomen komen.

Dat het er dan (dankjewel, Tom) toch even uit moet.

Dat ik me daar dan gewoon goed bij voel.

Dat ik dan daarna net zo hard weer verder kan.

Ik loop mijn dagelijkse loopje. Dat doe ik in de groene randen rond mijn wijk, daar waar de grens tussen voet- en fietspad vervaagt. Terwijl ik netjes links houd, word ik voortdurend ingehaald en tegemoet gereden door ladingen bejaarde stellen op elektrische fietsen, met een snelheid waarmee ze Max Verstappen moeiteloos zouden verslaan. Met een rotgang flitsen ze rakelings langs me heen. Alsof hun ontspanning haast heeft. Wat gaan die krenge hard.

In mijn oren spuugt de koptelefoon (ook hard) My Chemical Romance met *Welcome to the black parade*. De fietsers hebben geen idee. Daarna klinkt Rage Against The Machine in de beslotenheid van mijn hoofd, *Killing in the name*. O, ik moet mij heus inhouden om niet mee te gaan lopen schreeuwen. Ik speel een voorzichtig stukje luchtgitaar.

Dat ik het dan een heerlijk loopje vind.

11 september 2021, haar derde verjaardag zonder haar.

De dochter gooide in de vroege ochtend van deze verjaardagszaterdag-zonder-jarige spontaan een uitnodiging in de gezins-appgroep; of we zin hadden om 's avonds bij haar gezin thuis te komen eten. Op een enkeling na zei mijn hele gezin daar ja op. En dat was goed, de rest loop ik een der komende dagen wel weer liefdevol tegen het lijf.

Maar wat ik eigenlijk zeggen wil: we zien elkaar minder dan we zouden willen. Want corona en maatregelen qua beperkt toegestaan aantal mensen bij elkaar op bezoek en lockdowns en meer van dergelijke shit. Al anderhalf jaar. Bovendien bevat één van mijn kindergezinnen twee (klein)kinderen die worden opgevoed in co-ouderschap, dus moet er altijd worden geschipperd tussen adressen als je samen wat wilt organiseren, een situatie die de mogelijkheden nu eenmaal permanent halveert. Afijn, je zit dan eindelijk weer eens vrijwel voltallig

bij elkaar, en dan wil je – ongemerkt – toch de schade inhalen. Dus iedereen stort zich verbaal volledig op alle anderen, met beide benen.

Het gevaar is dat je dan gaat proppen. Je gaat zoveel mogelijk gesprekken en onderonzen proberen te proppen in de relatief beperkte tijd die je zo'n dag tot je beschikking hebt. En dan prop je te veel. Te slordig en overdadig. Iedereen zit elkaars gezelschap te absorberen. Zowel de kinderen als hun vader die ook de opa is, en diens kleinkinderen. De gesprekken schieten, samen met de liefde, alle kanten op. Je kunt zelfs je eigen gedachten niet bijhouden. Je probeert voor een etmaal aan conversatie in drieënhalf uur bijeenkomst te persen. En dat past niet. Kippenhok (voor tweederde overigens gevuld met hanen). De gespreksemmer loopt faliekant over.

Als je dan nadien thuis weer op de bank zit, schieten je flarden van gesprekken te binnen en je constateert dat je menig gesprek niet hebt afgemaakt. Want halverwege onderbroken door andermans gesprek dat er dwars doorheen marcheerde, een grap die de aandacht afleidde van wat jij of een ander aan het vertellen was, en de draad bleef vervolgens liggen, werd niet weer opgepakt. Daarvoor gebeurde er te veel, werd er te druk gekoesterd. O ja, de oudste zei dit en dat, maar mijn reactie viel weg in de harde stemmen van de zoon en schoonzoon. O ja, die en die zou daar en daar nog op terugkomen. O ja, mijn opmerking over zus en zo bleef halverwege hangen boven de tafel en zweefde toen ongehoord de loze ruimte in. Vervloog.

Dat de dag dan toch een tikkeltje onaf voelt.

En gedurende het gehele verjaardagsetentje-zonder-jarige zat ik, omgeven door een groot deel van mijn rijkdom, trots en ontroerd rond te kijken naar de mensen naast en tegenover me

aan tafel. Mijn mensen. (Ja, ik realiseer me dat ik mijn gezinssituatie al eerder en vaker op deze manier heb omschreven, ik val dan ook armoedig in herhaling. Soms heb je de beste woorden nu eenmaal gewoon al gebruikt. Ik bied u daarvoor mijn oprechte excuses aan.) Al die liefde. Nu en dan zweeg ik even om het besef op me in te laten werken. Zo rijk, zo godvergeten rijk.

En gedurende het gehele etentje stond zij achter mij, haar handen losjes op mijn schouders. Ik wist haar daar. En ze keek de grote tafel rond, onze mensen, stuk voor stuk, en wie en wat ze zag vervulde haar met onbeschrijflijke trots. Althans, dat kan haast niet anders. Dat weet ik zeker.

Dat ik haar daar dan goed genoeg voor ken.

Als ik dood ben, gaan mijn kinderen in mijn kamer staan. Lopen ze door mijn huis, openen mijn kasten.

Ik zou willen dat ze, als ze mijn grammofoonplaten zien en mijn cd's, denken: mijn vader heeft ze gekocht, dus het zal wel goede muziek zijn.

Ik zou willen dat ze, als ze mijn boeken zien, denken: mijn vader heeft ze gekocht, dus het zullen wel goede boeken zijn.

Ik zou willen dat ze, als ze mijn whisky's zien, denken: mijn vader heeft ze gekocht, dus ze zullen wel goed te drinken zijn.

Dat ze zo veel van me houen en me vertrouwen dat ze dan weten dat het goed zit, met mijn smaak (ik verwacht overigens niet dat ditzelfde zal opgaan voor de talloze stapels T-shirts in mijn kledingkast; laten we niet overdrijven).

Oef. Dan zie ik weer zo'n bijeenkomst ergens, gefotografeerd voor plaatsing op *Facebook*, er wordt een groot realistisch

schilderij feestelijk onthuld en de reguliere klik is er vanzelfsprekend weer bij met een drankje in de hand volgens de foto's om elkaar en de kunstenaar proostend de hemel in te prijzen en dat in de reacties onder die foto's op *Facebook* voort te zetten, graag ook in het Engels dat barst van de fouten. Net als het schilderij trouwens, dat barst ook van de fouten want het perspectief klopt niet.

Dat je je dan afvraagt of je echt de enige bent die dat opvalt.

Als ik ze in de loop der vele, vele jaren allemaal zou hebben bewaard, had ik nu een slecht geïllustreerd medisch handboek van het gehele menselijk lichaam. Van die tekeningetjes die een dokter maakt, bedoel ik. Beknpte schematische schetsjes die een huisarts of specialist in het vakgebied waar de kwaal van vandaag onder valt maakt om de persoon die tegenover hem of haar aan het doktersbureau zit duidelijk te maken hoe de zere plek in elkaar zit waar de arts van de dag de vinger op gaat leggen. Hoe het pijnlijke bot verbonden is met de rest van je skelet, welk inwendig orgaan slecht functioneert ten opzichte van jouw gekwetste zus of zo, hoe dat zit. Die illustraties van ongemak. Van die dwarsdoorsneden die dokters tekenen, vergezeld van de woorden: 'Ik kan niet tekenen hoor, maar...' Of (nog erger) geschetst door dokters die weten wat voor werk ik doe en dan zeggen: 'Ik kan natuurlijk niet zo goed tekenen als u, maar...'

Dat ik dan maar een beetje gegeneerd zit te glimlachen.

Ik ben lopend naar het winkelcentrum gegaan. Vlak voordat ik de supermarkt wil binnengaan realiseer ik me dat ik geen mondkapje bij me heb. Dat betekent dat ik de winkel niet in

mag en verdomme terug naar huis zal moeten om er eentje op te halen. Niks aan te doen. Kutcorona.

Het trottoir ligt bezaaid met asociaal weggegooide gebruikte mondkapjes. Ze liggen zozegd voor het oprapen.

Dat je dan even, al is het maar heel even, overweegt om...

Een enkele keer overkomt het me dat ik een boek lees dat me na twintig bladzijden al bij de kladden heeft, ontroert en naar adem doet happen omdat het zo fenomenaal is geschreven en weet te boeien, en gewoon even onnavolgbaar als onvergelijkbaar genadeloos goed is. Zoals nu. Ik lees Peter Verhelst, *Voor het Vergeten*.

Dat ik me dan afvraag hoe de schrijver het in hemelsnaam gaat redden om de resterende 332 pagina's van het boek dit niveau vast te houden.

Ik droom over een Volvo 240. Precies zo een als ik heb gehad, een hoekige zwarte stationcar. Alleen was dit een sedan. En wit. Ik droom dat ik rijd in het gevaarte, voel duidelijk hoe de wagen zich laat sturen, reageert, hoe hij zich gedraagt. In bochten en bij ondanks zijn fikse afmetingen moeiteloos achteruit inparkeren. Meebeweegt met mijn bewegingen. Soepel. Ik voel het gewoon in mijn handen, in mijn armen, terwijl ik toch overduidelijk lig te slapen.

De enorme Volvo laat zich door smalle straatjes sturen. Ik rijd mezelf een aantal keren vast en weet de joekel toch telkens weer uit de benardste hoekjes te manoeuvreren.

Dat ik dan wakker word met het stuurgevoel nog in mijn armen.

Het merendeel der voetgangers beweegt zich voort met de blik onafgebroken gericht op het beeldscherm van een smartphone. Bluetooth oordopjes, activity trackers, e-readers, powerbanks en tablets – overal om je heen zie je hoe moeilijk (lees: onmogelijk) mensen buitenshuis nog zonder hun draadloze speelgoed kunnen.

Dat je dan in de supermarkt in de rij staat voor de kassa en je afvraagt hoeveel personen voor en achter je in die rij heimelijk een vrolijke vibrator in zich dragen.

Soms heb je het zo, en andere jaren krijg je het moeilijk te pakken. Het kerstgevoel. Mij lukt het niet, dit jaar. En ik doe er echt hard mijn best voor.

Heb al van alles geprobeerd. Ik heb een kerstverhaal geschreven, zelf sinds jaren weer eens kerstkaarten gemaakt en voor de zoveelste keer *Blackadder's Christmas Carol* gekeken. Al weken luister ik uitsluitend kerstmuziek en elke avond staat mijn huiskamer propvol sfeervol brandende kaarsen. Ik draag binnenshuis een malle kerstmuts. Het mag niet baten.

Dat het vinden van je kerstgevoel dan is als zoeken naar een speld in een naaldboom.

Thuiskomen van je werk, een vakbeurs, laat in de avond.

'Hallo schat.' 'Hai, lieverd.' Kus. Nog eentje. 'Alles goed gegaan?' 'Ja hoor, zeker. Alles rustig.' 'Ik loop eerst effe naar boven, zo terug.'

Trap op, licht op de overloop aan. Drie kamerdeuren opendoen, op een kier. Turen in het donker tot je ogen wennen aan de schemer. Drie keer kijken naar het silhouet van je kind

dat ligt te slapen, diepe rust, blind vertrouwen, dat ontroerende gefluister van een ademhaling.

Dat je dan toch even een kamer in glipt en zachtjes een wang streelt – drie wangen.

Dan liet ik haar lachen tot ze hikte. Ik maakte haar aan het lachen tot ze niet meer kon, ze belandde in de slappe lach, kon er geen weerstand aan bieden, helemaal van de kaart. Doorgaan tot ze niet meer kon praten, probeerde, maar haar woorden stokten, tot ze samenviel met haar lachen. Hou op, zei ze, hou asjeblijft op, ik kan niet meer. Tranen.

Liesjemoolol noemde ze dat. Lol in een lits-jumeaux. Als we – koppen op de kussens – naast elkaar in bed nog effe lagen te kletsen, vlak voordat we het licht uit deden. Ik zei dan iets waar ze om moest lachen en dan ging ik door. Grap na grap. En ze lachte, ze lachte tot. Licht uit, welterusten, pauze laten vallen en dan in het donker toch nog wat zeggen. Schater. Hou nou op, ik wil slapen. Truste, truste. Stilte. En nog wat zeggen. Lachen.

Dat alleen wij dan wisten wat liesjemoolol betekende.

Dat me dat steeds vaker gebeurt. Dat ik mijn boek dichtdoe of de tv uitzet en dan pauzeer. Als verdoofd. Rondkijk en me afvraag wat ik hier doe. In de lege, stille kamer. Wat er zich de afgelopen jaren allemaal heeft afgespeeld, hoe het zo ver heeft kunnen komen. Wat ik niet zie. Hoe ik er aan toe ben. Waar ik in hemelsnaam ben beland.

Dat ik dan soms wel vijf minuten zo blijf zitten.

Laatst ben ik een kopje thee wezen drinken bij mijn jongste kleindochter (hoewel het net zo goed koffie geweest kan zijn hoor, of warme chocolademelk – dat kon ik niet zo goed proeven; het was in elk geval lekker), anderhalf is ze. Ze was er alleszins geconcentreerd mee bezig.

We moesten eerst blazen in de lege kopjes en samen proosten; dan pas mocht er gedronken worden. Daar was ze streng in. Ze serveerde er houten koekjes bij.

'But you can't take your eyes off her, get another cup of java. It's just the way she pours it for you.'

Het was bijzonder gezellig. Bovendien weer effe lekker bijgepraat. Dat moet u trouwens zo lezen: zij praatte, vertelde, legde uit en babbelde, ik hoefde eigenlijk enkel te luisteren. Op elke opmerking die ik tussendoor maakte reageerde zij met een onstuitbare stroom woorden, die ik niet altijd verstond maar wel degelijk begreep. Codetaal. Ja, kleinkindercodetaal zelfs.

Dat ik dan blij ben dat dat een taal is die ik beheers.

In een roman van Griet Op de Beeck las ik op een gegeven moment, het was op pagina 68, deze drie zinnen: 'Niks was vanzelfsprekend, elk goed moment een cadeau. Het kon hem eindeloos ontroeren en verbazen. Zo veel moed in zo'n kleine vrouw.'

En mijn ogen bleven daaraan hangen. Maar ik wist niet gelijk waarom. Ik las ze nog een keer, en nogmaals. Toen besloot ik verder te lezen, maar ik kon me niet meer goed concentreren. Ik zocht het stukje weer op en las het opnieuw. Maar waarom? Waarom toch moest ik telkens w... Tot het me plots daagde: ik zat te lezen over mijn vrouw. Zij werd door de auteur in deze 22 woorden onopzettelijk (uiteraard) haarscherp samengevat. Dit ging over mijn vrouw, over hoe en wie ze was.

Hoe ik haar zag. Zeker haar laatste maanden. In een notendop. Troostrijk.

Herkenning is een glimp licht die tussen de gordijnen door valt.

Dat je ze dan alleen nog maar even hoeft open te schuiven.

Het komt voor dat je op de hoogte bent van dingen; je krijgt van iemand iets te horen en kort daarna klinkt er in de verte een klap. Geen twijfel mogelijk.

Dat je dan weet dat ergens een wereld is ingestort.

Soms ga je op zoek naar mooie dingen. Beelden om van te genieten. Verwenerij voor de ogen. Een mens kan daar behoefte aan hebben. En meestal lukt dat wel, wie goed oplet ziet altijd wel iets moois.

Je hoeft echter lang niet altijd per se te zoeken. Het is mijn ervaring dat de mooiste dingen spontaan op je pad komen. Ze dienen zich aan op onverwachte plekken en/of momenten.

Zoals laatst, toen ik na het avondeten in de huiskamer op de bank zat en opeens vanuit mijn ooghoek door de deuropening van mijn werkkamer een zacht warmwit licht over de objecten in het vertrek zag strijken – alsof ik er per ongeluk een lamp had laten branden. Zulke tafereeltjes zijn er opeens, je hoeft ze alleen maar op te merken. Want dat is wel een vereiste. Bewustzijn, alle zintuigen op een kier.

Dat je dan beseft dat je het onverwachte moet willen kunnen blijven zien.

Verantwoording:

Pag. 17:

If you could read my mind (Gordon Lightfoot, 1970); *Love's been good to me* (Rod McKuen, 1964); *I came to believe* (Johnny Cash, 1983)

Pag. 25:

Een herdenking (Lieke Marsman, 2021)

Pag. 38:

Invitation to the blues (Tom Waits, 1976)
Het Beste Wat We Hebben (Griet Op de Beeck, 2017)